

Motivasyon ve Model Alma Kavramlarının İlkokul Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Okuma Alışkanlığına Etkisi: Ankara Örneği

Duygu Kevser ÜLGER¹

¹ Koç Üniversitesi Vehbi Koç Ankara Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (VEKAM), Ankara, Türkiye
duyguulger@gmail.com

ÖZET

Bu çalışmada, ilkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin okuma, okuma alışkanlığı süreçlerinin motivasyon ve model alma kavramları çerçevesinde ele alınarak farklı sosyo-ekonomik düzeyde eğitim alan öğrencilerin farklılıklarının belirlenmesi hedeflenmiştir.

Çalışma kapsamında Ankara'nın Çankaya, Altındağ ve Keçiören ilçelerinde yer alan okullardan birer tanesinde toplam 93 öğrenciye anket uygulanmıştır. Elde edilen verilerden elde edilen sonuçlar açısından çok anlamlı bir fark olmadığını ortaya koymuştur.

Çalışmada elde edilen verilere göre sosyo-ekonomik düzeyleri farklı olan öğrencilerin okuma ve okuma alışkanlığı süreçlerinin farklı olmadığı her ilçede eğitim gören öğrencilerin okumayı sevdikleri ve okuma alışkanlıklarının olduğu tespit edilmiştir. Okuma alışkanlığı kazanma aşamasında her öğrencinin örnek aldığı bir model aynı zamanda okuma sürecinde onları motive eden kişi ve kişiler olduğu da elde edilen veriler arasındadır.

Anahtar Kelimeler: Okuma, okuma alışkanlığı, motivasyon, model alma, ilköğretim, Ankara

The Impact of Concepts of Motivation and Modeling on the Reading and Writing Ability of the Fourth Grade Primary School Students: The Case of Ankara

ABSTRACT

In this study, it is aimed to determine the differences of the students who are educated at different socio-economic level by taking the motivation and modeling concepts of the reading, reading habit processes of the primary school fourth graders.

Within the scope of the study, a total of 93 student questionnaires were administered at one of the schools located in Çankaya, Altındağ and Keçiören districts of Ankara. There is no meaningful difference in terms of the factors taken up.

According to the results obtained in the study, it was determined that the students who had different socio-economic levels had different reading and reading habits processes and that the students who were educated in each of the provinces had similar reading and reading habits. In the process of acquiring reading habits, a model of each student's sample is also among those obtained as motivating and motivating them in the reading process.

1700 years from the invention, it opened the way for inventions that would change the world and became a source of inspiration.

Keywords: Reading, reading habit, motivation, modeling, primary education, Ankara

GİRİŞ

Çağımızdaki güçlü iletişim araçlarından en değerlisi okumaktır. Bu değeri yaşamımızın her aşamasında kurduğumuz ilişkilerde, iş hayatımızda, ailemizle kurduğumuz bağda ve daha birçok alanda fark ederiz. Okuyan insan her zaman diğer insanlardan bir adım öndedir. Ayrıca okuma bireyin; (Koç ve Müftüoğlu, 2008, s. 62)

- Davranış ve başkalarıyla ilişkilerini yönlendirir;
- İç dünyasını zenginleştirir;
- Bakış açısını genişletir;
- Çevresine önyargısız, yansız ve hoşgörülü bakmasını sağlar;
- Beğeni düzeyini artırır;
- Düşünme ve yaratma özgürlüğü ile değerlendirme alışkanlığı kazanmasını sağlar.

Okuma kavramı insanın doğuştan gelen bir yetisi değildir. Sonradan kazanılan bir süreç olduğu için bireyler okuma alışkanlığını ne kadar çabuk ve kısa sürede kazanırlarsa bu etkinliği de yaşam boyu sürdürmeye devam ederler. Okuma davranışının ilköğretimde kazanılmaya başlayan bir davranış olduğu bilinmektedir. İlköğretimin ilk aylarında çocukların okumaya karşı ilgi ve merakları başlar ve genellikle okumada üstünlüğün elde edilmeye başladığı dönem ilköğretim 4, 5 ve 6. sınıflardır. (Aytaş, 2005)

Bu çalışmada ilköğretim dördüncü sınıf öğrencilerin okuma alışkanlıklarının motivasyon ve model kavramları çerçevesinde değerlendirilerek bir sonuca ulaşması hedeflenmiştir.

Okuma

Çağımızda ciddi ve önemli bir iş olarak tanımlayabileceğimiz eylemlerin başında okumak kavramı yer almaktadır. Akay'a göre (2009), "Okumak", dünyada en ciddi işlerden biri (ve belki de-felsefi bağlamda irdelendiğinde, en ciddi işlerin birincisi) dir." Okuma; kişinin öncelikle kendini, sonrasında çevresindekilerini ve en sonunda da dünyayı keşfetmesini sağlayan bir etkinliktir.

Okuma kavramı "ön bilgilerin kullanıldığı, yazar ve okuyucu arasındaki etkili iletişime dayalı, uygun bir yöntem ve amaç doğrultusunda, düzenli bir ortamda gerçekleştirilen anlam kurma süreci olarak tanımlanmaktadır" (Akyol, 2005, s.1). Başka bir deyişle, "Okuma, toplumsal yaşamın gerekliliklerinden biri durumundadır. Bireyin entelektüel gelişiminin temelini oluşturan, anlama gücünü geliştiren, bilgi dağarcığını zenginleştiren ve bir anlamda

toplumsal bir güç niteliği taşıyan okuma, öğrenmenin de temel aracıdır (Duran ve Sezgin 2012, s.1650). Okuma kavramıyla ilgili bu ve bunlar gibi birçok tanım karşımıza çıkmaktadır. Okumanın temelinde bireyin gelişimi, bilgi dağarcığının artması ve zenginliği ön plana çıkmaktadır. Okuma bireyin yaşamboyu kazanacağı ve zenginleştireceği bir beceri olarak da düşünülebilir.

Okuma Alışkanlığı

Okumanın süreklilik kazanması alışkanlığa dönüşür. Aynı zamanda bu alışkanlık zevke dönüşerek okumanın “Okuma alışkanlığı, okuma eyleminin sürekli olarak, farklı görüş ve kaynaklara bağlı, eleştirel bir bakış açısıyla gerçekleştirilmesini ifade etmektedir “(Odabaş, Odabaş ve Polat, 2008, s.435). Yaşamın her döneminde özellikle de çocukluk döneminde hayatımıza girerek olumlu yönde etkileriyle gelişimimizi sağlayan bir eylemdir okumak.

Akca (2008)’nın okuma alışkanlığının kazanımlarıyla ilgili görüşlerine göre “Okuma alışkanlığının kazanılmasında üç dönem: çocukluk, gençlik ve yetişkinlik; üç toplumsal kurum: aile, okul ve çevre ve üç birey türü: ebeveyn, öğretmen ve arkadaş söz konusu olmaktadır. Dönemler içinde özellikle çocukluğun, bu alışkanlık kazanmadaki önemi pek çok uzman tarafından vurgulanmaktadır. Ancak, okuma alışkanlığının yaşam boyu sürmesi gerektiği saptaması, bu alışkanlığın yaşamın her döneminde kazanılıp, geliştirilebileceği gerçekliğini dile getirmektedir (Akca, 2008, s.24).

Okuma alışkanlığı kazanılmasında kişisel dönemler ve toplumsal kurumlar yanı sıra okuma eyleminin sevilmesi en etkili etmenlerden biridir. Kişi okumayı severek onu sürekli hale getirir ve böylece okuma alışkanlığını yavaş yavaş kazanmaya başlar.

MOTİVASYON VE MODEL

Motivasyon gündelik yaşantıda çok sık karşılaştığımız kavramlar arasında yer almaktadır. Kelime anlamı olarak “Latince “movere”, “hareket ettirme, hareketlendirme” sözcüğünden gelen motivasyon kavramı, “güdü” (harekete geçiren güç) kelimesiyle literatürümüze girmektedir. Güdü, motivasyon kavramının özünü oluşturmaktadır” (Sabuncuoğlu ve Tüz, 2005, s.38). Güdü insan iradesiyle birlikte kişiyi eyleme götüren bir tutku, bir itici güç olarak tanımlanabilir (Özsoy, 2014, s.32)

Ayrıca motivasyon, “İngilizce ve Fransızca’daki “motive” şekliyle kullanılmaktadır. İstek, ihtiyaç, ilgi kavramlarının genelini karşılamaktadır (Topçuoğlu-Ünal ve Bursalı, 2013, ss.8).” Motivasyon “bireyi, bir amaca ulaşmak için davranmaya iten, harekete geçiren, bireyin davranışını güçlendiren, etkinleştiren, yönelten bir güçtür” (Işıksaçan, 2013, s.170)

Güdü ve dürtü gibi yakın anlamlı kavramlar bireyin motivasyonu tamamlayıcı kavramlardır. Dürtü kavramının bir itici güç olmasının yanı sıra öğrenilmemiş olması güdü kavramından bir açıyla ayrılır. (Işıksaçan, 2013, s.171) Güdülenme (motivasyon); içsel, fizyolojik, sosyal ve psikolojik olmak üzere 4 gruba ayrılmıştır (Özsoy, 2014, s.32).

Tınaz (2005)'a göre “motivasyon kavramının temelinde üç ana faktörün yer aldığını görebiliriz.

- Bireyin öz yapısında gizli bulunan güçler ve bu güçleri harekete geçiren çevresel faktörler aracılığıyla davranışın tetiklenmesi,
- Belli bir hedefe ulaşmak üzere davranışın yönlendirilmesi,
- Bireyin algıladığı amaçlar doğrultusunda davranışın sürdürülmesi”

Motivasyonla ilgili tanımlar ve grupları değerlendirdiğimiz zaman, bir sürecin içinde bireyin motive olduğunu ve hedefine ulaştığını gözlemleyebiliriz. Motivasyon süreci Sabuncuoğlu ve Tüz (2005, s.40)'e göre “Gereksinme, uyarılma, davranış, doyum (amaç)” doğrultusunda çalışmaktadır. Motivasyon sürecinde bireyin istekleri kendi içinden gelebileceği gibi çevresel yani dışsal faktörlerden de kaynaklanabilir. Bu nedenle “motivasyon, İç motivasyon ve dış motivasyon olarak ikiye ayrılmaktadır” (Gökçek, 2006, s.40).

İç Motivasyon

1940'lara gelinceye kadar motivasyon davranış-bilimciler tarafından sadece dışsal olarak ele alınmıştır. 1940'lı ve 1950'li yıllarda ihtiyaç teorisyenleri içsel motivasyon kavramını geliştirmiştir (Özsoy, 2014, s.37). İç motivasyon bireyin içten gelen duygu, merak, tutku gibi istekleriyle bireyin ihtiyaçlarını etkiler.

Dış Motivasyon

Çevresel faktörlerin etkin olduğu, bireyin gereksinimlerinde dışardan müdahalenin ön plana çıktığı motivasyon olarak tanımlanabilir. “İç motivasyon sadece işin kendisiyle ilgili sorumlulukları yerine getirmenin verdiği memnuniyetle ilgiliyken; dış motivasyon sorumlulukların belirli amaçlara ulaşmak için bir vasıta olarak görülüp yerine getirilmesiyle ilgilidir” (Ryan ve Deci, 2000, s.60).

Kısacası iç motivasyonda bireyin içsel arzu ve istekleri, dış motivasyonda ise dışsal çevre ön plana çıkmaktadır.

Model

Model terimi “etimolojik olarak Latince ölçü, uygun ölçü veya biçim, tarz anlamına gelen modus sözcüğünün küçültülmeli şekli olan modulus sözcüğünden gelir” (Demirdöven, 1991, s.5).

Model ve model alma kavramını gündelik yaşantı çerçevesinde ele aldığımız zaman “rol model” olarak sıklıkla duyduğumuz bir terim şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Bireylerin özellikle de çocukların olumlu, bazen de olumsuz yönlerini benimsedikleri, taklit ettikleri kendilerine lider olarak belirledikleri modeller vardır. Bunlar aile, ebeveynler, arkadaşlar, öğretmenler...vb gibi hem yakınımızda hem de toplumsal yaşam alanımızda yer alan kişiler olabilir. Model alınan kişi dışında kurum ya da kuruluşlarda olabilir.

OKUMA ALIŞKANLIĞINDA MODEL VE MOTİVASYON

Okuma ve okuma alışkanlığı konularında yaşam boyu sürekliliği sağlayabilmek için bireyin motivasyonu sağlayabilmesi gerekmektedir. Okuma alışkanlığı kazanma sürecinde okuma eyleminin sevilmesi, okumaya karşı motivasyonun gelişimini sağlamaktadır. Burada bireyin hem içsel hem de dışsal motivasyonu bir arada işlemektedir. İçten gelen güdü ve dürtüleri bireyi okumaya sevk eder. Diğer bir açıdan dışsal etkenlerden arasında düşünebileceğimiz arkadaş, öğretmen... vb gibi kişilerde bireyi okuma alışkanlığı kazanma aşamasında motive eder.

Motivasyon süreçleri çerçevesinde bireylerin okuma alışkanlığını gözlemlediğimizde; birey ilk olarak okumaya karşı bir gereksinim duyar. Neden okumalıyım, okumak benim için gerekli mi, okumanın bir katkısı olacak mı? Gibi birtakım sorular çerçevesinde motivasyon sürecinin ilk aşaması olan “gereksinim” aşamasını tamamlar. Daha sonrasında sahip olduğu bu gereksinimi başarıya ulaştırabilmesi için “uyarılma” evresinin yaşandığını gözlemleriz. Okuma gereksinimine karşı uyarılan birey bu durumu gerçekleştirmeye başlayarak bunu “davranış” aşamasına getirir. Artık son aşama olan “doyum (başarı)” kısmına geçmek için gereksinimden davranışa dönüşen okuma eyleminin gerçekleştirir ve başarıya ulaşır. Model kavramı ve model alma aşamaları okuma alışkanlığının kazanılmaya başladığı çocukluk döneminde dikkat edilmesi gereken bir süreçtir. Çocuklar okuma alışkanlıklarını kazanmaya başladıkları ilk zamanlarda bir model kavramını fark ederler. Onları okumaya teşvik eden, okuma eylemini güzelleyen belki yaşları itibarıyla bir oyuna dönüştüren bir kişi ya da kişiler vardır. İşte model diye tabir ettiğimiz kişi ya da kişiler bunlardır.

Model alınan kişi ya da kişilerin olumlu veya olumsuz yönleri okuma ve okuma alışkanlığı süreçlerinin iyi ya da kötü yönde gelişimi belirleyen kriterlerdir. Çocuklar

genellikle aile üyelerinden birini ya da dışsal çevrede çok fazla iletişime geçtiği öğretmen veya arkadaşlarından birini model olarak alabilir. Model olarak aldığı kişinin hemen hemen bütün özelliklerini benimseyerek onun gibi davranmaya, onu gibi konuşmaya onun gibi düşünmeye başlar. Kısacası bir noktada onu taklit ederek kendine bir rol model seçer. Model seçilen kişinin okuma alışkanlığı ne yönde ilerliyorsa çocukta o yönde kendini geliştirmek ister. Çünkü onun için doğru o kişidir. Bu sürecin çocuğun gelişimden olumlu ve olumsuz etkileri görülebilir. Bu noktada ailenin önemi karşımıza çıkmaktadır. Aile model alma konusunda eğitici ve öğretici davranışlar sergileyerek çocuğunu doğru bir sürecin içine yönlendirebilir.

Sonuç olarak okuma alışkanlığındaki motivasyon ve buna bağlı olarak bu alışkanlığın yaşam boyunca sürekliliğini sağlamak doğru rol model alınarak gerçekleştirilebilir.

ARAŞTIRMANIN AMACI, KAPSAMI VE YÖNTEMİ

Araştırma problemi ilkokul dördüncü sınıf öğrencilerinde okuma alışkanlığının farklı sosyo ekonomik nüfusa sahip olan ilçelerde değişiklik göstermesi şeklinde ifade edilebilir. Çalışmanın amacı; öğrencilerin okuma alışkanlığı sürecinin motivasyon (ödül-övgü), motivasyonu engelleyen durumlar, rol model alma gibi unsurlar çerçevesinde değerlendirilerek farklılıklarının ortaya konulması şeklinde hedeflenmiştir. Araştırma hipotezi farklı sosyo-ekonomik gelir düzeyine sahip ilçelerde eğitim gören ilkokul öğrencilerinin okuma alışkanlığı, motivasyon ve model alma süreçlerinin çocukların okumaya ilgisi, ailelerin çocukları teşviki, öğretmenlerinin etkileri, kitap okudukları için övgü ve ödüllendirme ile karşılaşmaları nedenleriyle anlamlı bir fark oluşturmaması açısından başarılı olamamıştır.

Çalışma evreni Ankara ilidir. Farklı sosyo-ekonomik gelir düzeyine sahip olan semtlerin yer aldığı örneklem ise; Çankaya, Altındağ ve Keçiören ilçelerindeki ilkokullardır. Çalışma evrenindeki örneklemi temsil eden ise; ilçelerdeki ilkokullardan seçilmiş olan 93 ilkokul dördüncü sınıf öğrencisidir.

Çalışmada yöntem olarak betimleme yöntemi uygulanmış ve öğrencilere 30 soruluk bir anket uygulanmıştır.

BULGULAR VE DEĞERLENDİRME

Çalışma kapsamında, Ankara'nın farklı sosyo-ekonomik sınıflarının temsil edildiği Çankaya, Keçiören ve Altındağ'da yer alan ilk okullardan "Kütükçü Alibey İlkokulu (Çankaya), Çizmeci İlkokulu (Keçiören), Yıldırım Beyazıt İlkokulu (Altındağ) örneklem seçilerek ilk okul dördüncü sınıf öğrencilerine anket uygulanmıştır.

Çankaya'dan 35, Altındağ'dan 30 ve Keçiören'den 28 olmak üzere toplamda 93 öğrenciye 30 soruluk "Motivasyonun okuma alışkanlığına etkilerini ölçmek" amacıyla yapılmıştır. Veriler SPSS programıyla analiz edilmiştir.

Çalışmada anket soruları teker teker analiz edilmiştir. Öğrencilerin %50,5 Kız öğrencilerden %49,5 erkek öğrencilerden oluşmaktadır. Bu dağılımı ilçeler ölçeğinde ele aldığımızda; Çankaya ilçesinde öğrencilerin %20,4'ü kız, %17,2'si erkek öğrencilerden; Altındağ ilçesinde öğrencilerin %18,3'ü erkek, %14'ü kız öğrencilerden ve Keçiören ilçesinde kız ve erkek öğrencilerin sayısında eşitlik olduğu gözlenmiştir.

Çocukların okuma alışkanlıklarında ilk belirleyici durumlar aileler ve ailelerin sahip olduğu yaşamlar çerçevesinde değerlendirilebilir. Bu nedenle verilerimizi incelerken ve değerlendirirken ilk olarak anne ve babanın mesleklerini ele aldık.

Tablo 1. Annenlerin meslekleri

		Annenezin mesleği nedir					Toplam
		Ev Hanımı	Mühendis işçi	Memur	Diğer		
Çankaya	Sayı	22	2	5	1	5	35
	% İlçe içinden	62.9%	5.7%	14.3%	2.9%	14.3%	100.0%
Altındağ	Sayı	24	0	3	0	3	30
	% İlçe içinden	80.0%	0.0%	10.0%	0.0%	10.0%	100.0%
Keçiören	Sayı	23	0	1	1	3	28
	% İlçe içinden	82.1%	0.0%	3.6%	3.6%	10.7%	100.0%
Toplam	Sayı	69	2	9	2	11	93
	% İlçe içinden	74.2%	2.2%	9.7%	2.2%	11.8%	100.0%

Tabloyu incelediğimiz zaman üç ilçemizde de öğrencilerin annelerinin çoğunlukla “ev hanım” olduğunu gözlemlemekteyiz. Bu durum her ilçede eğitim düzeylerinde bir düşüklük olduğu, kadınların çalışmadığı gibi durumları karşımıza getirmektedir. Ev hanımını %11, 8 ve 11 kişi ile toplam da “diğer” diye sınıflandırdığımız meslek grubu takip etmektedir. Bazı anketlerde öğrenciler diğer seçeneğinin yanına “kuaför, temizlikçi” gibi açıklamalar getirmişlerdir. Annelerin yanı sıra babaların mesleklerini ele aldığımız zaman;

Tablo 2. Babaların meslekleri

		Babanızın mesleği nedir						Toplam
		Doktor	Mühendis	İşçi	Memur	Diğer	Çalışmıyor	
Çankaya İlçe	Sayı	1	2	5	10	17	0	35
	% İlçe içinden	2.9%	5.7%	14.3%	28.6%	48.6%	0.0%	100.0%
Altındağ İlçe	Sayı	0	13	1	10	6	0	30
	% İlçe içinden	0.0%	43.3%	3.3%	33.3%	20.0%	0.0%	100.0%
Keçiören İlçe	Sayı	0	2	5	3	18	0	28
	% İlçe içinden	0.0%	7.1%	17.9%	10.7%	64.3%	0.0%	100.0%
Toplam	Sayı	1	4	23	14	45	6	93
	% İlçe içinden	1.1%	4.3%	24.7%	15.1%	48.4%	6.5%	100.0%

Tabloyu değerlendirdiğimiz zaman öğrencilerin babalarının mesleklerinin de annelerinkine gibi sadece belli alanlarda yoğunlaştığını gözlemlemekteyiz. Çankaya’da 17 kişi (%48,6) ve Keçiören’de 18 kişi (%64,3) “diğer” seçeneğini işaretlemiştir. Bunun yanı sıra bazı anketlerde “Taksici, simitçi, şoför, medikalci, boyacı, tesisatçı...vb” gibi açıklamalar yapılmıştır. Aslında bu mesleklerde incelendiğinde işçi seçeneğiyle örtüşmektedir. Fakat çocuklar yaş itibarıyla çok büyük olmadıklarından bu tarz ayrıntıları fark edemeyebiliyor. Altındağ ilçesinde ise diğer ilçelerden farklı olarak “işçi” mesleği 13 kişi (%43,3) önde görülmektedir. Ailelerinin durumlarını mesleki açıdan değerlendirdikten sonra çocukların okuma ve okuma alışkanlığı ile ilgili süreçlerini incelediğimiz zaman bazı sorularda hemen hemen her ilçede kimi farklılıklar olsa da ortak cevapların alındığını gözlemliyoruz.

Tablo 3. Kitaplığınız var mı

		Evinizde kitaplık varmı		Toplam
		Evet	Hayır	
Çankaya	Sayı	28	7	35
	% İlçe içinden	80.0%	20.0%	100.0%
İlçe Altındağ	Sayı	12	18	30
	% İlçe içinden	40.0%	60.0%	100.0%
Keçiören	Sayı	20	8	28
	% İlçe içinden	71.4%	28.6%	100.0%
Toplam	Sayı	60	33	93
	% İlçe içinden	64.5%	35.5%	100.0%

Tabloda Çankaya (%80) ilçesinin Altındağ (%40) ilçesine göre iki katı oranda, öğrencilerin kitaplığa sahip olduğunu görüyoruz. Öte yandan Keçiören ilçesinde de (%71,4) yüksek bir oranla öğrencilerin evlerinde bir kitaplıkları oldukları gözlenmektedir. Altındağ ilçesinde aynı zamanda diğer ilçelere göre zıt bir durum yaşanmıştır. Öğrencilerden 18 tanesi (%60) evlerinde kendilerine ait bir kitaplık olmadığını dile getirmiştir. Bu durum ailelerin sosyo-ekonomik durumlarıyla örtüşmektedir. Daha önceki ailelerin meslekleriyle ilgili tabloda Altındağ ilçesindeki öğrencilerin çoğunun “işçi” çocuğu olduğunu gözlemlemiştik. İki durum bir araya gelince alıp gücü düştüğü için Altındağ ilçesindeki çocuklar diğerlerine göre bir kitaplığa sahip olma konusunda geri kalıyorlar.

Öğrencilerin kitaplıkları olmasa da kitap okuma ve kitap sevgileri her ilçe açısından olumlu olarak test edilmiştir.

Tablo 4. Kitap okuma

		Kitap okumayı seviyor musunuz		Toplam	
		Evet	Hayır		
İlçe	Çankaya	Sayı	33	2	35
		% İlçe içinde	94.3%	5.7%	100.0%
	Altındağ	Sayı	29	1	30
		% İlçe içinde	96.7%	3.3%	100.0%
	Keçiören	Sayı	27	1	28
		% İlçe içinde	96.4%	3.6%	100.0%
Toplam	Sayı	89	4	93	
	% İlçe içinde	95.7%	4.3%	100.0%	

Tabloyu incelediğimiz zaman her üç ilçede de öğrencilerin kitap okumayı çok sevdiğini gözlemlemektedir. En yüksek oran %96, 7 ile Altındağ ilçesinde gözlenmiştir. Altındağ ilçesinde çocukların evlerinde kitaplıklarının olmamasına rağmen bu kadar fazla kitap okumayı sevmelerinde okuldaki öğretmenlerinin ya da okul kütüphanelerinin etkisi olabilir. Kitap okumayı bu kadar seven öğrencilerin günde kaç sayfa kitap okuduklarını değerlendirecek olursak eğer;

Tablo 5. Kaç sayfa kitap okuyorsunuz

		Günde kaç sayfa kitap okuyor sunuz					Toplam
		10-20	21-40	41-60	61 üzeri	ve Okumuyoru m	
Çankaya İlçe	Sayı	9	11	8	5	2	35
	% içinde	25.7%	31.4%	22.9%	14.3%	5.7%	100.0%
Altındağ İlçe	Sayı	13	7	4	5	1	30
	% içinde	43.3%	23.3%	13.3%	16.7%	3.3%	100.0%
Keçiören İlçe	Sayı	9	10	5	4	0	28
	% içinde	32.1%	35.7%	17.9%	14.3%	0.0%	100.0%
Toplam	Sayı	31	28	17	14	3	93
	% içinde	33.3%	30.1%	18.3%	15.1%	3.2%	100.0%

Tabloda hemen her ilçede yakın değerler çıktığı gözlenmekle birlikte Çankaya ve Keçiören ilçelerinde öğrencilerin Altındağ ilçesine göre ortalama olarak gün içerisinde daha fazla kitap okuduğu gözlenmektedir. Rakamsal ve oransal açıdan Çankaya’da 11 kişi (%31,4), Keçiören’de 10 kişi (%35,7) ve Altındağ’da 7 kişi (%23,3) günde 21-40 sayfa arası kitap okumaktadır. 61 ve üzeri kitap okuma oranının ilçeler ortalamasında değerlendirdiğimizde ise; Çankaya’da %14,3 oranında Altındağ’da %16,7 ve Keçiören’de de %14,3 oranında olduğu gözlenmiştir. Genel olarak çok fazla fark olmamakla birlikte okuldaki derslerin ve ödevlerin aldığı zamanlarda öğrencilerin okuma oranları etkilemektedir.

Okuma ve okuma oranları incelenen çocuklarda ilk kitap okuma yaşında okuma alışkanlığı açısından önemli bir kavramdır. Çünkü okuma eğitiminin küçük yaşlarda başladığını ve ilkokul 4. sınıftan itibaren güçlenmeye başladığını vurgulamıştık. Bu nedenle Tablo 6’yı inceleyerek çocukların ilk kitaplarını ne zaman okuduklarını gözlemleyelim.

Tablo 6. İlk kitabınızı kaç yaşında okudunuz

		Ders_dışında ilk kitabınızı kaç yaşın da_ okudunuz			Toplam
		4-5 yaş	6-7 yaş	8-9 yaş	
Çankaya İlçe	Sayı	9	21	5	35
	% içinde	25.7%	60.0%	14.3%	100.0%
	Sayı	7	20	3	30
Altındağ İlçe	% içinde	23.3%	66.7%	10.0%	100.0%
	Sayı	11	17	0	28
Keçiören İlçe	% içinde	39.3%	60.7%	0.0%	100.0%
	Sayı	27	58	8	93
Toplam	% içinde	29.0%	62.4%	8.6%	100.0%

İlçeleri genel olarak değerlendirdiğimizde her üç ilçede de öğrencilerin ilk kitaplarını 6-7 yaşlarında okuduklarını görmekteyiz. Bu durum ilköğretimin başlamasıyla öğrencilerin kitap okuma süreçlerinin başladığını göstermektedir.

Öğrencilerin okudukları kitapların kendilerine ait olup olmamasıyla ilgili olarak kitap satın alıp almadıklarıyla ilgili süreci tablo çerçevesinde değerlendirecek olursak;

Tablo 7. Kitap satın alma

		En son ne zaman kitap satın aldınız					Toplam
		1 önce	Hafta 1 önce	Ay 6-12 arası	Ay 1-2 önce	Yıl Hiç almadım	
Çankaya İlçe	Sayı	19	11	0	4	1	35
	% içinde	54.3%	31.4%	0.0%	11.4%	2.9%	100.0%
	Sayı	10	7	3	3	7	30
Altındağ İlçe	% içinde	33.3%	23.3%	10.0%	10.0%	23.3%	100.0%
	Sayı	9	9	6	2	2	28
Keçiören İlçe	% içinde	32.1%	32.1%	21.4%	7.1%	7.1%	100.0%
	Sayı	38	27	9	9	10	93
Toplam	% içinde	40.9%	29.0%	9.7%	9.7%	10.8%	100.0%

Tabloyu incelediğimiz zaman birbirine yakın sayılarla karşılaşmış olsak da Çankaya ilçesinde eğitim alan öğrencilerin daha fazla kitap satın aldığı özelliklerde en son “1 hafta önce” kitap satın aldıkları gözlenmektedir. İlçeler arasında bariz farklar olmasa da Çankaya diğer ilçelere görece sosyo ekonomik açıdan daha iyi seviyede olduğu için alım gücü yüksektir. Altındağ ilçesinde “hiç almadım” diye %23,3 oranında 7 öğrenci vardır. Bu oran diğer ilçelere göre fazla bir orandır. Çankaya’da %2,9 (1 kişi) oranında, Keçiören ilçesinde ise %7,1 (2 kişi) oranında kitap satın almamış öğrenci olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 8. Bu yaşa kadar kitap okuma

		Bu yaşa kadar tahminen kaç kitap okudunuz			Toplam
		1-20	21-40	40'dan daha fazla	
Çankaya İlçe	Sayı	9	10	16	35
	% içinde	25.7%	28.6%	45.7%	100.0%
	İlçe				
Altındağ İlçe	Sayı	5	10	15	30
	% içinde	16.7%	33.3%	50.0%	100.0%
	İlçe				
Keçiören İlçe	Sayı	2	2	24	28
	% içinde	7.1%	7.1%	85.7%	100.0%
	İlçe				
Toplam	Sayı	16	22	55	93
	% içinde	17.2%	23.7%	59.1%	100.0%
	İlçe				

Tabloyu incelediğimiz zaman öğrencilerin bu zamana kadar tahminen kaç kitap okudukları hakkında bilgiler edinmekteyiz. Benzerlikler ve farklılıklar tabloyu incelediğimizde gözümüze çarpmaktadır. Çankaya ilçesinde ve Keçiören ilçesinde öğrencilerin “21-40” kitap aralığında 10 öğrencinin yer alığını fakat ilçelerdeki öğrenci sayılarındaki toplam farklılıktan dolayı yüzdelerde değişiklikler olduğu gözlenmektedir. Keçiören ilçesinde diğer ilçelere açık ara farkla “40’den daha fazla” kitap okuduğunu dile getiren 24 öğrenci (%85,7) mevcuttur. Öğrencilerin okuma süreçlerinde kitap seçimlerini nasıl yaptıkları konusu ele aldığımız zaman karşımıza çıkan sonuçları incelediğimizde;

Tablo 9. Kitap Seçimi

		Okuduğunuz kitapların seçimini nasıl yapıyorsunuz						Toplam
		Arkadaşım öneriyor	Öğretmeni öneriyor	Ailem öneriyor	Kütüphaneci öneriyor	Diğer	Kendim seçiyorum	
İlçe	Çankaya	Sayı 3	4	5	1	1	21	35
	% İlçe içinde	8.6%	11.4%	14.3%	2.9%	2.9%	60.0%	100.0%
	Altındağ	Sayı 0	3	5	1	0	21	30
	% İlçe içinde	0.0%	10.0%	16.7%	3.3%	0.0%	70.0%	100.0%
	Keçiören	Sayı 2	1	5	1	0	19	28
	% İlçe içinde	7.1%	3.6%	17.9%	3.6%	0.0%	67.9%	100.0%
Toplam	Sayı 5	8	15	3	1	61	93	
	% İlçe içinde	5.4%	8.6%	16.1%	3.2%	1.1%	65.6%	100.0%

Öğrenciler okudukları kitapların seçiminde daha fazla kendi tercihlerinin söz konusu olduğunu, her ilçe kapsamında açık ara farkla dile getirmişlerdir. Çankaya ilçesinde 21 öğrenci, Altındağ ilçesinde 21 ve Keçiören ilçesinde 19 öğrenci kitaplarını kendileri seçmektedir.

Motivasyon, model alma, kitabın öğrencilerin yaşamındaki anlamı ile ilgili durumları değerlendirdiğimiz zaman;

Tablo 10. Kitap okuma alışkanlığına kimler etkili

		Kitap okuma alışkanlığınızda en çok kimin etkisi oldu				Toplam
		Arkadaşlarımın	Anne babamın	ve Öğretmenlerimi	Hiç kimsenin	
İlçe	Çankaya	Sayı 0	14	13	8	35
	% İlçe içinde	0.0%	40.0%	37.1%	22.9%	100.0%
	Altındağ	Sayı 2	12	15	1	30
	% İlçe içinde	6.7%	40.0%	50.0%	3.3%	100.0%
	Keçiören	Sayı 1	20	4	3	28
	% within İlçe	3.6%	71.4%	14.3%	10.7%	100.0%
Toplam	Sayı 3	46	32	12	93	
	% İlçe içinde	3.2%	49.5%	34.4%	12.9%	100.0%

Tabloyu incelediğimizde, öğrencilerin kitap okuma alışkanlıklarında aile üyeleri, öğretmenlerin daha fazla etkisi olduğu görülmektedir. Öğrenciler ilkökul öğrencileri olduğu için arkadaşlarıyla daha çok oyun içinde olduklarından dolayı bu noktada birbirlerini etkileme durumları söz konusu olmamış.

Bunun yanı öğrencilerin kendi kitap okumalarının yanı sıra çevrelerinde, ailelerinde onları etkileyen ve daha çok kitap okuyan kimler olduğunu incelediğimiz zaman;

Tablo 11. En çok kim okuyor

		Çevrenizdeki insanlardan en çok kim kitap okuyor						Toplam
		Baba	Anne	Kardeş	Arkadaş	Öğretme	Diğer	
		n						
Çankaya İlçe	Sayı	6	7	8	5	7	2	35
	% içinde	17.1%	20.0%	22.9%	14.3%	20.0%	5.7%	100.0%
	Altındağ İlçe	Sayı	2	0	9	5	12	2
	% içinde	6.7%	0.0%	30.0%	16.7%	40.0%	6.7%	100.0%
Keçiören İlçe	Sayı	2	4	10	8	3	1	28
	% içinde	7.1%	14.3%	35.7%	28.6%	10.7%	3.6%	100.0%
Toplam	Sayı	10	11	27	18	22	5	93
	% içinde	10.8%	11.8%	29.0%	19.4%	23.7%	5.4%	100.0%

Tabloyu ele aldığımızda, ilçeler arasında benzer sonuçlar çıktığını gözlemlemekteyiz. Çankaya ve Keçiören ilçelerinde öğrencilerin çevrelerinde en çok kitap okuyan olarak “kardeş”lerini adlandırdıklarını gözlemlemekteyiz. Altındağ ilçesinde ise “öğretmelerin” daha fazla kitap okuduğu dile getirilmiştir. Farklı sosyal sınıfa sahip ilçelerde ailelerde okuma oranı azken gelir düzeyi biraz yüksek okullarda oranlar değişim göstermiştir.

Okuma alışkanlıklarında aile ve öğretmenlerin durumlarının yanı sıra kütüphanelerinin rolü olup olmadığı ve öğrencilerin kütüphaneye gidip gitmediği konusunu ele aldığımız zaman;

Tablo 12. Hangi kütüphaneye gittiniz

		Şimdiye kadar hangi kütüphaneye gittiniz					Toplam
		Milli Kütüphane	Okul Kütüphanesi	Halk Kütüphanesi	Diğer	Hiç gitmedim	
Çankaya İlçe	Sayı	5	22	4	3	1	35
	% İlçe içinde	14.3%	62.9%	11.4%	8.6%	2.9%	100.0%
	Altında İlçe içinde	1	26	0	1	2	30
Keçiören İlçe	Sayı	2	2	5	0	19	28
	% İlçe içinde	7.1%	7.1%	17.9%	0.0%	67.9%	100.0%
Toplam	Sayı	8	50	9	4	22	93
	% İlçe içinde	8.6%	53.8%	9.7%	4.3%	23.7%	100.0%

Tabloyu incelediğimiz zaman Keçiören ilçesinde öğrencilerin büyük çoğunluğunun daha önce hiç kütüphaneye gitmediklerini fark etmekteyiz. 19 öğrenci (%67,9) daha önce hiç kütüphaneye gitmediğini dile getirmiştir. Altındağ ilçesinde öğrencilerin %86,7 si okul kütüphanesine ve Çankaya ilçesinde de 22 öğrenci (% 62,9)okul kütüphanesine gittiklerinden bahsetmişlerdir. Öğrencilerin kütüphane konusunda sadece okul kütüphaneleriyle sınırlı kaldığı görülmektedir. Sosyo-ekonomik yönden farklı gelir düzeylerine sahip olsa da aileler kütüphane konusunda fazla bilinçli değillerdir.

Kitap okuma alışkanlığıyla ilgili olumlu durumları genel olarak değerlendirdik. Fakat birde kitap okumayı engelleyen durumlar söz konusudur. Bu durumu ele alacak olursak;

Tablo 13. Kitap okumaya engel durumlar

		Kitap okumanıza engel olan şeyler nelerdir					Toplam	
		Spor	Derslerin yoğunluğu	Televizyon	Bilgisayar	Diğer		
İlçe	Çankaya	Sayı	4	19	3	5	4	35
	% İlçe içinde		11.4%	54.3%	8.6%	14.3%	11.4%	100.0%
	Altındağ	Sayı	2	9	8	6	5	30
% İlçe içinde		6.7%	30.0%	26.7%	20.0%	16.7%	100.0%	
Keçiören	Sayı	2	13	8	0	5	28	
	% İlçe içinde		7.1%	46.4%	28.6%	0.0%	17.9%	100.0%
Toplam	Sayı	8	41	19	11	14	93	
% İlçe içinde		8.6%	44.1%	20.4%	11.8%	15.1%	100.0%	

Tabloyu değerlendirdiğimiz zaman genel olarak her ilçenin ortalamasını değerlendirdiğimizde kitap okumaya engel olan faktörler arasında “derslerin yoğunluğu” seçeneğinin ağır bastığını görmekteyiz. Altındağ ilçesinde ilçe geneline sonuçlar birbirine yakın çıkmıştır. Keçiören ilçesinde de hiçbir öğrencinin “bilgisayarla zaman geçirmek” seçeneğinin öğrencileri etkilemediği dile getirilmiştir.

Öğrencilerin okudukları kitapları sahiplenmeleri, kitap karakterleri hakkındaki düşünceleri ile ilgili öğrencileri değerlendirdiğimiz zaman;

Tablo 14. Kitap karakterlerini hatırlar mısınız

		Aradan zaman geçse de kitap karakterlerini tanırsınız mı		Toplam	
		Evet	Hayır		
İlçe	Çankaya	Sayı	34	1	35
	% İlçe içinde		97.1%	2.9%	100.0%
Altındağ	Sayı	27	3	30	
	% İlçe içinde		90.0%	10.0%	100.0%
Keçiören	Sayı	26	2	28	
	% İlçe içinde		92.9%	7.1%	100.0%
Toplam	Sayı	87	6	93	
% İlçe içinde		93.5%	6.5%	100.0%	

Tabloyu incelediğimiz zaman; her üç ilçede de öğrenciler aradan zaman geçse de okudukları kitaplardaki karakterleri hatırladıklarını dile getirmişlerdir. Bu durum öğrencilerin hafızalarının daha taze olduğunu anlamamızı sağlar.

Kitap karakterlerini hatırladıkları kadar okudukları kitaplardaki karakterlerin yerine kendilerini koymalarını değerlendirdiğimiz zaman;

Tablo 15. Kitap karakterleri yerine koyma

		Kendinizi_kitap_karakterleri_ye_rine_koyduğunuz_olurmu		Toplam	
		Evet	Hayır		
İlçe	Çankaya	Sayı	31	4	35
		% İlçe içinde	88.6%	11.4%	100.0%
	Altındağ	Sayı	22	8	30
		% İlçe içinde	73.3%	26.7%	100.0%
	Keçiören	Sayı	24	4	28
		% İlçe içinde	85.7%	14.3%	100.0%
Toplam	Sayı	77	16	93	
	% İlçe içinde	82.8%	17.2%	100.0%	

Tabloyu değerlendirdiğimiz zaman Çankaya ilçesindeki öğrencilerin çoğu (%88,6) kendilerini kitap karakterlerinin yerine koymaktadırlar. Diğer ilçelerde de benzer sonuçlar gözlenmiştir. Fakat Altındağ ilçesindeki öğrencilerinden %26,7 si kitap karakterlerini hatırlamadıklarını dile getirmişlerdir.

Öğrencilerin okuma alışkanlıklarında motivasyonları etkileyen durumları değerlendirdiğimiz zaman;

Tablo 16. Anne-Baba övgüsü

			Kitap okuduğunuz için anne babanızın siz i övmesi sizi etkiliyormu			Total
			Övmüyor	Övmesi hoşuma gidiyor kitap okumamı etkiliyor	Övmesi hoşuma gitmiyor ve kitap okumamı etkilemiyor	
İlçe	Çankaya	Sayı	5	29	1	35
		% içinde	İlçe 14.3%	82.9%	2.9%	100.0%
	Altındağ	Sayı	6	22	2	30
		% içinde	İlçe 20.0%	73.3%	6.7%	100.0%
	Keçiören	Sayı	7	19	2	28
		% içinde	İlçe 25.0%	67.9%	7.1%	100.0%
Total		Sayı	18	70	5	93
		% içinde	İlçe 19.4%	75.3%	5.4%	100.0%

Genel olarak her üç ilçede de öğrencilerin kitap okudukları için aileleri tarafından ödüllendirildikleri görülmektedir. Aileler farklı sosyo-ekonomik düzeylerde gelirlere sahip olsalar bile aileleri onları bu konuda övmektedirler.

Ailelerin övmelerinin yanı sıra çocuklarını ödüllendirmeleri konusunu ele aldığımız zaman;

Tablo 17. Anne-Baba Ödüllendirmesi

		Kitap_ okumanızdan_ dolayı_ anne_ babanız_ Toplam sizi ödüllendirmi			
		Ödüllendirme yori	Ödüllendirme si hoşuma gidiyor ve kitap okumamı etkiliyor	Ödüllendirme si hoşuma gitmiyor ve kitap okumamı etkilemiyor	
Çankaya İlçe	Sayı	12	22	1	35
	% içinde	İlçe 34.3%	62.9%	2.9%	100.0%
	Sayı	11	18	1	30
Altındağ İlçe	% içinde	İlçe 36.7%	60.0%	3.3%	100.0%
	Sayı	7	19	2	28
Keçiören İlçe	% içinde	İlçe 25.0%	67.9%	7.1%	100.0%
	Sayı	30	59	4	93
Toplam	% içinde	İlçe 32.3%	63.4%	4.3%	100.0%

Ödüllendirme değerlendirildiği zaman ailelerin çocuklarının övmelerinden biraz farklı durumla karşılaşmaktayız. Çünkü ödüllendirme kavramı övgüden farklı olarak masraflı bir süreçtir. Bu nedenle ailelerin sosyo-ekonomik durumları farklı olduğu için çocuklarını çok övmelerinin yanı sıra çok fazla ödüllendirmektedirler. Çankaya ilçesinde diğer ilçelere oranla rakamsal olarak biraz daha fazla bir ödüllendirme görülmektedir. (22 kişi) Keçiören ilçesinde de oransal olarak fazlalık gözlenmiştir. (%67,9)

Ailelerin yanı sıra çocukların gün içinde en fazla zaman geçirdikleri okullarındaki öğretmenlerinin övgü ve ödüllendirme konularını değerlendirecek olursak eğer;

Tablo 18. Öğretmenlerin övmesi

		Kitap_okuduğunuz_ için_ öğretmeninizin_ si			Toplam
		zi	övmesizi	etkiliyormu	
		Övmüyor	Övmesi	Övmesi	
			hoşuma	hoşuma	
			gidiyor	ve gitmiyor	ve
			kitap	kitap	
			okumamı	okumamı	
			etkiliyor	etkilemiyor	
Çankaya İlçe	Sayı	5	28	2	35
	% içinde	İlçe 14.3%	80.0%	5.7%	100.0%
	Sayı	6	22	2	30
Altındağ İlçe	% içinde	İlçe 20.0%	73.3%	6.7%	100.0%
	Sayı	8	18	2	28
	% içinde	İlçe 28.6%	64.3%	7.1%	100.0%
Keçiören İlçe	Sayı	19	68	6	93
	% içinde	İlçe 20.4%	73.1%	6.5%	100.0%

Genel olarak her üç ilçede de öğretmenler kitap okudukları için öğrencilerini övmektedirler. Bu oran en fazla Çankaya ilçesinde gözlenmektedir. Çankaya 28 kişi, Altındağ 22 kişi ve Keçiören 18 kişi övüldüklerini dile getirmiştir.

Tablo 19. Öğretmen Ödüllendirmesi

		Kitap_ okumanızdan_ dolayı_ öğretmeniniz_ sizi ödüllendirmi			Toplam
		Ödüllendiriyor	Ödüllendirme si hoşuma gidiyor ve kitap okumamı etkiliyor	Ödüllendirme si hoşuma gitmiyor ve kitap okumamı etkilemiyor	
Çankaya İlçe	Count	5	28	2	35
	% within İlçe	14.3%	80.0%	5.7%	100.0%
Altındağ İlçe	Count	10	19	1	30
	% within İlçe	33.3%	63.3%	3.3%	100.0%
Keçiören İlçe	Count	11	15	2	28
	% within İlçe	39.3%	53.6%	7.1%	100.0%
Toplam	Count	26	62	5	93
	% within İlçe	28.0%	66.7%	5.4%	100.0%

Tabloyu incelediğimiz zaman öğretmenlerin ödüllendirmelerinin övmelerinden biraz daha az olduğu gözlenmiştir. Özellikle Keçiören ve Altındağ ilçelerinde öğrencilerin öğretmenleri tarafından ödüllendirilmeleri ve ödüllendirilmemeleri çok yakın değerlerle izlenmiştir. Keçiören’de 15 kişi ödüllendirildiğini, 11 kişi ise ödüllendirilmediğini dile getirmiştir. Son olarak kitap okudukları için öğrencilerin arkadaşları tarafından övülüp övülmemeleri değerlendirildiği zaman;

Tablo 20. Arkadaşların Övmesi

		Kitap_okudunuz_ için_arkadaşlarınızın_sizi_övmesi_sizi_etkiliyormu			Toplam
		Övmüyor	Övmesi hoşuma gidiyor kitap okumamı etkiliyor	Övmesi hoşuma gitmiyor ve kitap okumamı etkilemiyor	
Çankaya İlçe	Sayı	14	19	2	35
	% içinde	40.0%	54.3%	5.7%	100.0%
Altındağ İlçe	Sayı	12	15	3	30
	% içinde	40.0%	50.0%	10.0%	100.0%
Keçiören İlçe	Sayı	14	12	2	28
	% içinde	50.0%	42.9%	7.1%	100.0%
Toplam	Sayı	40	46	7	93
	% içinde	43.0%	49.5%	7.5%	100.0%

Genel olarak değerlendirdiğimiz de ilçeler arasında yakın sonuçlar çıktığı gözlenmiştir. Özellikle Keçiören ilçesinde Öğrencilerin arkadaşları tarafından övülmedikleri ortaya çıkmıştır. (14 kişi %50) Altındağ ilçesinde övülme ve övülme arasında sadece %10'luk bir fark olduğu gözlenmiştir. Bunun nedeni öğrenciler daha oyun yaşında oldukları için arkadaşlarıyla kitap okuma yerine onlarla birlikte oyun oynamayı ve onlar kitap okuduklarında onları övmemeyi tercih etmektedirler.

Verilerimizin analizi sonucu genel bir değerlendirme yapacak olursak eğer;

- Her üç ilçe için ortaklaşacağımız durumların başında kitap okuma alışkanlığı ve kitap sevgisi gelmektedir.
- Hemen hemen her öğrencinin evinde bir kitaplığının olduğu ve okuma alışkanlığının gelişmiş olduğu gözlenmiştir.
- Öğrencilerin çoğunluğunun bu yaşa kadar 40 ve daha fazla kitap okuduğu ve kitaplarını genellikle yatmadan önce okudukları tespit edilmiştir.

- Çevrelerinde en çok kitap okuyanların ilçelere göre farklılık gösterdiği Keçiören ve Çankaya’da en fazla “Kardeşlerin”, Altındağ’da ise “Öğretimlerin” kitap okuduğu sonucu elde edilmiştir.
- Öğrencilerin cinsiyet açısından dağılımı birbirine çok yakın çıkmıştır.
- Öğrenciler boş vakitlerinde de en çok kitap okumaktan hoşlandıklarını vurgulamışlardır.
- Kitaplarının seçimlerinin her üç ilçe içinde kendi başlarına yapıyor olmaları öz güvenlerinin yüksekliğini vurgulamaktadır.
- Her üç ilçede de öğrencilerin kitap okudukları için övüldükleri ve bu durumun onların hoşlarına gittiği ortaya çıkmıştır.
- Ödüllendirme konusunda ilçeler arasında ödüllendirilme ve ödüllendirilmeme kavramları açısından yakın cevaplar elde edilmiştir. En fazla Çankaya ilçesinde okuyan öğrencilerin ödüllendirildikleri tespit edilmiştir.
- Her üç ilçe içinde hedeflere ulaşmada kitap okumanın çok önemli olduğu belirlenmiştir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Öğrencilerin okuma alışkanlıklarında motivasyon ve model alma süreçlerinin genel olarak değerlendirdiğimizde her üç ilçe içinde bazı noktalarda ortak sonuçlara erişmekteyiz. Öğrenciler kitap okumayı seviyor ve kitap okuma alışkanlıkları var. Fakat kitap satın alma, aile de kitap okuyan sayısı, ne kadar kitap okunduğu gibi durumlarda ilçeler arası anlamlı da olmasa farklılıklar gözlenmiştir. Her çocuk okuma aşamasında ailesinden özellikle kardeşlerinden etkilenmiş onları model olarak almış ve okuma sürecinde aile ve öğretmenlerinin az da olsa ödüllendirmesi ve övmesiyle bu alışkanlığını pekiştirmiştir. Öte yandan ailelerin soyo ekonomik gelir dağılımlarının farklı olması kütüphane kullanımı ve öğrencilerin kütüphane olarak sadece okul kütüphanelerini tanımış olmaları gibi bir sonucu doğurmuştur. Arkadaşlarıyla okumak daha çok oyun oynamak konusunda ortaklaştıkları da onların kitap okumalarını övmemeleri temelinde ortaya çıkmıştır. Sonuç olarak çalışma problemimiz doğrulanmamıştır. Sosyo-ekonomik gelir düzeyleri farklı olan ailelerin çocuklarının okuma alışkanlığında motive olma ve model alma kavramlarında anlamlı farklılar gözlenmemiştir.

Çalışma kapsamında elde edilen sonuçlara davranarak öneriler yapacak olursak;

- Öğrencilerin okuma davranışlarının daha fazla geliştirilmesi için etkinlikler düzenlenmelidir.
- Yapılacak çalışmalarda okul kütüphaneleri ve öğretmenler öncülük yaparak aileleri bilinçlendirmeli ve gerekirse bu tarz okuma etkinliklerinde ailelerde rol almalıdır.
- Öğrencilere verilen ödevler kitap okuma ve okumayı geliştirici olmalıdır ki dersler onların okumalarını engellemelidir.
- Ailelerin gelir düzeyleri düşük bile olsa çocuklarını okuldaki öğretmenlerinin aracılığıyla daha fazla okumaya ve eğlenerek okumaya sevk etmelidirler.

KAYNAKLAR

- Akca, Ç. (2008). İlköğretim ikinci kademe öğrencilerine kitap okuma alışkanlığı kazandırmada türkçe öğretmenlerinin rolü. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- AKYOL, H. (2005). Türkçe İlkokuma Yazma Öğretimi. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Aytaş, G. (2005). “Okuma eğitimi”. G. Ü. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 4(3) 461-469.
- Demirdöven, İ. H. (1991). Model kavramı ve Karl R. Popper’ın platon eleştirisi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Duran, E. ve Sezgin, B. (2012). İlköğretim 4 ve 5. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlıklarının ve ilgilerinin belirlenmesi. Turkish Studies 7(4) 1449-1462.
- Gökçek, H. (2006). Çalışanların performans değerlendirmesinde tutumun etkisi: Tutum ölçekleri ile ilgili bir uygulama. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Işıksaçan, T. (2013). Etkili motivasyon pozitif düşüncenin sihirli gücü. İstanbul: Kum Saati Yayınları.
- Koç, S. ve Müftüoğlu, G. (2008). Dinleme ve okuma öğretimi. 20 Mart 2015 tarihinde www.aof.anadolu.edu.tr/kitap/IOLTP/2277/unite04.pdf adresinden erişildi.
- Odabaş, H., Odabaş, Z. Y. Ve Polat, C. (2008). Üniversite öğrencilerinin okuma alışkanlığı: Ankara Üniversitesi örneği. Bilgi Dünyası, 9 (2), 431 – 465.

Akademia Sosyal Bilimler Dergisi, 2015, 1(1), 18-43.
Academia Journal of Social Sciences, 2015, 1(1), 18-43.

Özsoy, P. (2014) İlkokul öğretmenlerinin iç motivasyon ve görev performanslarının il eğitim denetmenlerinin uyguladıkları denetim yaklaşımları açısından incelenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). Intrinsic and extrinsic motivations: Classic definitions and new directions. *Contemporary Educational Psychology*, 25(1), 54-67.

Sabuncuoğlu, Z., & Tüz, M. (2005). Örgütsel psikoloji. Bursa: Alfa Aktuel.

Topçuoğlu-Ünal, F., & Bursalı, H. (2013). Türkçe öğretmenlerinin motivasyon faktörlerine ilişkin görüşleri. *Middle Eastern & African Journal of Educational Research*, 5, 7-23.